

**ЄВРОПА
БЕЗ БАР'ЄРІВ**
громадська організація

ІНТЕГРОВАНЕ УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ

огляд медіа-простору

листопад 2023

Проект «Підтримка ЄС у зміцненні інтегрованого управління кордонами в Україні-Стойкість (EU4IBM-Стойкість)» фінансується Європейським Союзом та впроваджується Міжнародним центром розвитку міграційної політики (ICMPD).

<https://ibm.in.ua/>

З М І С Т

Резюме	4
Рух осіб і товарів.....	4
Блокада польського та словацького кордонів	4
Міжнародна та міжвідомча співпраця	5
Новий радник США з питань транспорту	5
Зустрічі, візити та навчання	5
Нові сполучення	7
Інфраструктура	8
Євроколія до Львова	8
Держбюджет 2024 і польський кредит.....	8
Ратифікація Угоди про участь України у CEF	8
Міст через Тису.....	8
Нові ініціативи	9
Питання гуманітарної допомоги	9
АЕО	9
NCTS.....	9
єЧерга	9
Школа підготовки фахівців з відбудови	10
Новини регіонів	10
Оновлення регіональних стратегій.....	10
Активізація транскордонної співпраці.....	10

Резюме

Укрзалізниця в листопаді встановила рекорд з початку вторгнення Росії за обсягом перевезень вантажів. Водночас блокада вантажних ПП у Польщі та Словаччині призвели до різкого **падіння обсягів автомобільних вантажних перевезень**. Загальна кількість виїздів з України до Польщі в рамках електронної черги впала з 44 000 до 28000 вантажівок.

Найпомітнішою подією **у сфері міжнародної співпраці** у листопаді стало призначення радника з питань транспорту, якого Сполучені Штати направили в Україну. Ним став Роберт Марінер. За даними профільних медіа, ключовою задачею радника може бути контроль за витрачанням американського фінансування, яке надходитиме в Україну з метою відновлення і розвитку інфраструктурних проєктів. Різні суб'єкти ІУК у листопаді також мали інтенсивні контакти з представниками Німеччини.

Було підписано або ухвалено декілька важливих документів щодо розвитку інфраструктури:

- USAID допоможе Укрзалізниці побудувати **колію 1435 мм від станції Мостиська** на кордоні з Польщею до Львова (Скнилів)
- Держбюджет-2024 передбачає в наступному році освоєння майже **800 млн грн у рамках “польського кредиту”** та ще 5,5 млрд на автомобільну та залізничну інфраструктуру від ЄІБ та ЄБРР
- Верховна Рада ратифікувала угоду з ЄС щодо долучення до **Connecting Europe Facility (CEF)**

В Україні відкрили **школу фахівців з проєктів відбудови** - Центр посилення спроможностей з відбудови та модернізації України (CARMC – Center for Advancement in Restoration and Modernization Capacity). Тут навчатимуть планувати, реалізовувати та управляти проєктами відбудови із залученням коштів міжнародних фінансових організацій.

Україна вже втретє перенесла початок застосування **NCTS фаза 5** через побоювання бізнесу щодо адаптації до нових правил.

Рух осіб і товарів

Укрзалізниця в листопаді 2023 року, за оперативними даними, перевезла 14 млн тонн вантажів, що на 33,8% більше аналогічного періоду 2022 року та на 4% більше жовтня 2023 року. Це рекордний показник від початку широкомасштабного вторгнення¹. Натомість рух вантажного автотранспорту суттєво знизився через блокаду кордонів.

Блокада польського та словацького кордонів

Найгучнішою подією листопада у сфері ІУК стала блокада кордонів України з Польщею та Словаччиною місцевими групами перевізників.

¹ https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/620553/

6 листопада група перевізників, асоційована з польською партією Конфедерація, заблокувала ПП «Ягодин – Дорогуськ» (обидва напрямки), «Рава-Руська-Гребенне» (обидва напрямки), Краківець-Корчова (тільки в'їзд в Україну). 23 листопада інша група («Ошукане село») заблокувала ПП «Шегині-Медика». Двічі протягом листопада короткотермінові блокади проводила організація UNAS у Словаччині (ПП Ужгород-Вишне Немецьке). Таким чином, було заблоковано рух у всіх чотирьох ПП на кордоні з Польщею, де можливий перетин автомобілями понад 7,5 тонн. Блокувальники пропускають від 1 до 3 машин за годину. А також декларують, що пропускають без затримок військові вантажі, гуманітарну допомогу та небезпечні вантажі.

19 листопада, через два тижні після початку блокади, Мінінфраструктури та асоціаціями перевізників було створено Штаб допомоги українським водіям з завданням забезпечити людей у чергах їжею, питною водою, медикаментами та пальним².

Численні переговори не дали результату на польському напрямку. Станом на кінець листопада у фізичних чергах по той бік кордону перебувало понад 3000 машин. **Загальна кількість виїздів з України до Польщі в рамках електронної черги впала з 44 000 до 28000 вантажівок³.**

Міжнародна та міжвідомча співпраця

Новий радник США з питань транспорту

Найпомітнішою подією у сфері міжнародної співпраці у листопаді стало призначення радника з питань транспорту, якого Сполучені Штати направили в Україну. Ним став Роберт Марінер, який раніше працював транспортним консультантом в посольстві США в Афганістані, обіймав посаду заступника директора Управління фінансування інфраструктури в Офісі помічника держсекретаря транспорту США, займався консультуванням з питань транспорту в приватних компаніях⁴. За даними профільних медіа, **ключовою задачею радника може бути контроль за витрачанням американського фінансування, яке надходитиме в Україну з метою відновлення і розвитку інфраструктурних проєктів⁵**, у тому числі на проєкти розвитку прикордонної інфраструктури.

Зустрічі, візити та навчання

Відбулася зустріч команди Відновлення із міністром транспорту Сполучених Штатів **Пітом Буттіджеджем**, де обговорили подальшу роботу профільної **Спільної робочої групи**. Наступного року, за даними Держагентства відновлення, планується відкриття нових ПП на румунському й польському напрямку, і ще восьми – через три роки⁶.

² <https://mtu.gov.ua/news/34924.html>

³ <https://echerha.gov.ua/statistics>

⁴ https://cfts.org.ua/news/2023/11/09/ssha_priznachili_v_ukranu_radnika_z_pitan_transportu_77096

⁵ <https://ukrport.org.ua/%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%BB-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%96%D1%89%D0%BE-%D1%81%D1%88%D0%B0-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80/>

⁶ <https://restoration.gov.ua/press/news/57923.html>

Було проведено зустріч делегації ДПСУ з представниками **EEAS**, яка керує зовнішніми зв'язками ЄС, безпекою та оборонною політикою⁷.

У Словаччині курсанти третього та четвертого курсів Академії ДПСУ протягом чотирьох днів стажувалися у Середній професійній школі Поліцейського корпусу у місті Кошице, де зокрема, поглиблювали нагглиблювали знання зі словацької мови, термінології у сфері прикордонного контролю та прикордонної служби⁸.

Офіційний візит в Україну здійснила делегація **Державної прикордонної охорони Латвійської Республіки** на чолі з начальником відомства генералом Гунтісом Пуятсом. Серед обговорюваних питань - впровадження рекомендацій Аналітичного звіту Європейської Комісії з питань прикордонного менеджменту щодо членства України в Європейському Союзі⁹.

У листопаді делегація Держмитслужби здійснила візит до **Федеративної Республіки Німеччина**. Метою було обговорення розвитку двосторонніх відносин та ознайомлення з досвідом Генеральної митної дирекції Німеччини у здійсненні митних формальностей щодо товарів та транспортних засобів. Серед іншого, сторони домовилися продовжувати розвиток комунікацій через інститут митного аташе¹⁰.

Посол Німеччини в Україні Мартін Єґер зустрівся з очільником Держмитслужби Сергієм Звягінцевим для розгляду актуальних питань взаємодії митних органів України та Німеччини. Сторони обговорили питання протидії митним правопорушенням і надання Державній митній службі України статусу правоохоронного органу, посилення інституційної спроможності відомства, зокрема, в частині підвищення оплати праці посадових осіб митних органів, бачення подальшої цифровізації та боротьби з корупцією, а також загальну ситуацію на кордоні та модернізацію прикордонної інфраструктури¹¹.

22 листопада керівна рада Європейської Агенції прикордонної та берегової охорони Frontex провела зустріч з партнерами з країн, які мають перспективу вступу до Європейського Союзу. Обговорювалися питання впливу війни в Україні на безпеку кордонів, спільні операції за межами ЄС, а також співпраця щодо повернення, реадмісії та реінтеграції¹². Голова ДПСУ подякував FRONTEX за грантову допомогу у розмірі 12 млн євро

Також у листопаді завершився 3-тижневий базовий курс підготовки поліграфологів для силових відомств України, проведений за підтримки Посольства США в Україні¹³.

Держмитслужба спільно з **Проектом EU4PFM** провели семінар на тему: «Імплементация законодавства щодо санкцій ЄС в митній сфері» на основі досвіду

7 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/vropeyska-sluzhba-zovnishnih-sprav-%20eeas%20-vid-rozuminnya-prioritetiv-do-efektivnoi-vzamodii/>

8 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/kursanti-prikordonniki-proyshli-stazhuvannya-u-slovachchini/>

9 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/kerivnictvo-derzhprikordonsluzhbi-provelo-robotu-zustrich-z-delegaciyu-derzhavnoi-prikordonnoi-ohoroni-latviyskoi-respubliki/>

10 <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/derzhmitsluzhba-posiliuie-dvostoronnie-spivrobotnitstvo-zastupnik-golovi-vladislav-suvorov-vidvidav-generalnu-mitnu-direktsiu-nimechchini-1405>

11 <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/11111-1352>

12 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/kerivna-rada-frontex-dialog-pro-perspektivi/>

13 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/baza-dlya-poligrafologiv/>

Естонії, Латвії, Литви та Фінляндії, який став вже другим заходом такої тематики для українських митників протягом 2023 року¹⁴.

Податкова та митна служби надали одна одній доступ до своїх інформаційних баз, що дає змогу оперативно виявляти та блокувати порушення законодавства платниками податків, що завозять товар на митну територію України й потім його реалізують. Ідеться про схему завищення цін під час реалізації¹⁵.

Нові сполучення

За перший місяць курсування **потягу «Рава-Руська - Варшава»** державний кордон в обох напрямках перетнуло майже 11 тис. пасажирів, з них 6 тис. - на виїзд з України¹⁶. Поїзд запустили 15 жовтня 2023 року з пересадкою пасажирів у Раві-Руській на польський потяг на вузькій платформі 1435 мм.

За перший рік роботи **пункту пропуску «Красноїльськ – Вікову де Сус»** українсько-румунський кордон тут перетнули понад 432 тисячі громадян з 47 країн світу (з них 334 тисячі громадян України та 91 тисяча громадян Румунії), і 172 тисячі транспортних засобів (118 тисяч легкових автомобілів, 54 тисячі вантажівок та більше 300 автобусів).

ПП «Красноїльськ» працює цілодобово для пішохідного та автомобільного сполучення (включно з автобусами), вантажні автомобілі, за рішенням румунської сторони, наразі пропускають тільки порожні¹⁷.

У 2024 році заплановано **запуск 3 нових міжнародних рейсів на залізниці**, зокрема, поїзда №119/120 Дніпро – Хелм зі зручною стиковкою в напрямку Варшави та міжнародних поїздів Чоп – Відень і Чоп – Прага¹⁸.

«Укрзалізниця» та транспортна компанія LTG Cargo, що входить у групу Литовської залізниці (Lietuvos geležinkeliai, LTG) провели **тестування нового інтермодального маршруту перевезення вантажів Клайпеда – Каунас – Київ**.

Тестова поїздка інтермодального поїзда тривала 9 діб. Під час неї були відпрацьовані всі технологічні процеси. Надалі планова тривалість маршруту становитиме 5 діб. У пункті пропуску Медика (Польща) – Мостиська (Україна) напівпричепи з вантажем будуть перевантажувати з європейських на українські ширококоліїні платформи та транспортуватись Укрзалізницею на термінал «Ліски» у Києві. Звідси вантажі можуть розподілятися по країні автомобільним транспортом¹⁹.

14 <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/realizatsiia-zastosovanikh-sanktsii-maie-buti-efektivnoi-1388>

15 <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3786333-cifrovizacia-ak-klucovij-trend-evrointegracii-ukrainskoi-mitnici.html>

16 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/za-misyac-potyagom-rava-ruska-varshava-proslidivali-mayzhe-11-tis-pasazhiriv/>

17 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/prikordonniki-pidsumovali-rezultati-pershogo-roku-roboti-punktu-propusku-krasnoilsk-shcho-na-kordoni-z-rumuniyu/>

18 https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/page-2/619801/

19 https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/page-3/619601/

Інфраструктура

Євроколія до Львова

Агентство Сполучених Штатів Америки з міжнародного розвитку (USAID) допоможе Укрзалізниці модернізувати (побудувати колію 1435 мм) дільницю від станції Мостиська на кордоні з Польщею до Львова (Скнилів). Також агентство сприятиме подальшій інтеграції української залізниці до системи TEN-T. Відповідний меморандум сторони підписали 24 листопада 2023 року²⁰.

Держбюджет 2024 і польський кредит

У листопаді було ухвалено Державний бюджет України на 2024 рік. Видаткова частина спеціального фонду передбачає закупівлю товарів і послуг у рамках “польського кредиту”. Зокрема, 315,8 млн грн піде на закупівлі безпілотних авіаційних систем та засобів моніторингу державного кордону (розпорядник ДПСУ), 44,3 млн грн – на розбудову прикордонної дорожньої інфраструктури (Держагентство відновлення), та 436,2 млн грн – на розбудову пунктів пропуску (Держмитслужба).

Також понад 5,5 млрд гривень кредитних коштів від ЄБРР і ЄІБ піде на розвиток автомагістралей та модернізацію залізниці.

Ратифікація Угоди про участь України у CEF

Верховна Рада ратифікувала Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь у програмі Connecting Europe Facility (CEF). Сама угода була підписана в червні цього року.

Приєднання до Програми дозволяє брати участь у конкурсах проектних пропозицій з розбудови транспортної інфраструктури спільно з партнерами з держав-членів ЄС за фінансової підтримки ЄС (до 85%).

На кордоні з Польщею заплановані дорожні роботи на автошляху М-07-02 на пункті пропуску Ягодин – Дорогуськ – Окопи, розбудова пункту пропуску Рава-Руська – Гребенне, розбудова пункту пропуску Краківець – Корчова. З Угорщиною – реконструкція пункту пропуску Лужанка, з Румунією – розвиток дорожньої інфраструктури в межах КПП Порубне – Сірет.

Ці проекти фінансуватимуться Європейською Комісією на умовах співфінансування: 50% загальної вартості робочих пакетів покриває грант ЄС, інші 50% покриває Україна за рахунок зовнішніх залучених коштів (через ЄІБ)²¹.

Міст через Тису

У м. Сігету-Мармаціей в Румунії відбулася зустріч експертів двох країн щодо вирішення питань будівництва мостового переходу через річку Тиса на українсько-румунському державному кордоні між населеними пунктами Біла Церква – Сігету-Мармаціей.

²⁰ https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/page-2/620042/

²¹ <https://restoration.gov.ua/press/news/58146.html>

Для ефективної комунікації учасники прийняли рішення про створення робочої групи, щоб максимально прискорити вирішення всіх питань, що стосуються будівництва, дозволів тощо. За даними Закарпатської ОДА, **румунська сторона планує до осені 2024 року завершити будівництво** мосту через Тису та пункту пропуску на своїй території²²,

Нові ініціативи

Питання гуманітарної допомоги

За 630 днів вторгнення прикордонники на західних кордонах спільно зі співробітниками митниці оформили 84 тисячі автотранспортних засобів з гуманітарною допомогою для українського народу²³. При цьому постійні звинувачення про ввезення комерційних вантажів під виглядом гуманітарної допомоги лунають з боку організаторів блокади кордону у Польщі.

Також у листопаді активно обговорювалися зміни у порядку ввезення гуманітарної допомоги, які мали набути чинності з 1 грудня відповідно до постанови КМУ від 5 вересня 2023 р. № 95²⁴, та посилюють контроль держави за ввезенням гумдопомоги.

АЕО

У листопаді кількість зареєстрованих АЕО в Україні сягнула 12. При цьому вперше компанією ТОВ "Укрпол" було отримано статус авторизованого економічного оператора «про підтвердження безпеки та надійності»²⁵.

NCTS

Початок застосування Фази 5 NCTS вже не вперше перенесли на прохання бізнесу.. Раніше воно мало початися з 1 грудня. Держмитслужба взяла на себе зобов'язання здійснити перехід на застосування NCTS Фаза 5 не пізніше 1 травня 2024 року з урахуванням готовності нового Порталу трейдера та/або брокерського програмного забезпечення до повноцінної взаємодії²⁶.

єЧерга

З 6 листопада було посилено контроль реєстрації в є черзі та розширено обмін інформацією з базою даних Державної митної служби України. Завдяки обміну єЧерга може порівнювати номер вантажівки та країну її реєстрації з тою, яка була зареєстрована при перетині кордону.

22 <https://carpathia.gov.ua/news/myroslav-biletskyi-uziav-uchast-u-zustrichi-v-obhovorenni-pytan-budivnytstva-mostovoho-perekhodu-cherez-tysu-na-ukrainsko-rumunskomu-kordoni>

23 <https://dpsu.gov.ua/ua/news/za-ponad-630-dniv-protistoyannya-prikordonniki-oformili-84-000-avtomobiliv-z-gumanitarnoyu-dopomogoyu/>

24 <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/z-01-grudnia-2023-roku-nabuvaiut-chinnosti-zmini-do-pravil-vvezennia-ta-obliku-gumanitarnoyi-dopomogi-1408>

25 <https://customs.gov.ua/en/news/aeo-59/post/derzhmitsluzhba-spilno-z-biznesom-prodovzhuie-robotu-z-vprovadzhennia-programi-aeo-1355>

26 <https://customs.gov.ua/en/news/ncts-26/post/derzhmitsluzhboiu-uzgodzheno-z-dg-taxud-vidterminuvannia-perekhodu-na-zastosuvannia-ncts-faza-5-z-urakhuvanniam-zapitu-vid-biznes-spilnoti-1407>

Тепер система зможе верифікувати дані про машину лише за тих умов, що **машина перебуває в Україні в момент запису в чергу** і якщо номер і країни реєстрації вказані достовірно²⁷.

Школа підготовки фахівців з відбудови

Уряд спільно з Київською школою економіки та за підтримки Групи Світового банку відкрили новостворений Центр посилення спроможностей з відбудови та модернізації України (CARMC – Center for Advancement in Restoration and Modernization Capacity).

CARMC має за мету підвищити спроможності у відбудові. Зокрема шляхом створення програм, які навчатимуть планувати, реалізовувати та управляти проектами відбудови, із залученням коштів міжнародних фінансових організацій. Викладачами Центру будуть представники ЦОВВ, міжнародних організацій, академічного середовища. У планах – за 3 роки створити ком'юніті у 6 000 фахівців із відбудови²⁸.

Новини регіонів

Оновлення регіональних стратегій

Розпочалася робота над актуалізацією Стратегії розвитку Волинської області до 2027 року включно. Оновлення затвердженої у 2020 році Стратегії відбувається у рамках проєкту «Актуалізація стратегій розвитку шести регіонів України» за підтримки Проєкту USAID «ГОВЕРЛА»²⁹. Аналогічний перегляд регіональної Стратегії відбувається на Закарпатті³⁰.

Активізація транскордонної співпраці

Уряд ухвалив низку рішень для активізації участі українських регіонів у європейських програмах транскордонної співпраці. Йдеться про програми NEXT з Польщею, Словаччиною, Румунією, а також Дунайську регіональну програму. Ці програми розраховані до 2027 року, а їхнє загальне фінансування складе майже 590 млн євро.

Також Уряд вніс зміни до Положення про Офіс реформ Кабінету Міністрів України, який відтепер буде виконувати функції технічного секретаріату Багатосторонньої донорської платформи для України. Секретаріат платформи буде працювати в Брюсселі та в Києві³¹.

27 <https://restoration.gov.ua/press/news/57871.html>

28 <https://mtu.gov.ua/news/34898.html>

29 <https://voladm.gov.ua/new/strategiya-rozvitku-volinskoyi-oblasti-v-procesi-onovlennya/>

30 <https://carpathia.gov.ua/news/v-ova-obhovoryly-osnovni-napriamky-aktualizatsii-stratehii-rozvytku-zakarpatskoi-oblasti-na-period-do-2027-roku>

31 <https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-ukhvaliuiemo-rishennia-iaki-dozvolyat-ukraini-aktyvnishe-doluchytysia-do-ievropeiskoi-prohramy-transkordonnoho-spivrobotnytstva>